

Posudek rigorózní práce Mgr. Petry Hipské *Obrazné a řečnické prostředky v barokních kázáních B. H. J. Bílovského*

Rigorózní práce Mgr. Petry Hipské přináší nové poznatky k hlubšímu poznání jazyka a kompozice barokního kázání. Zpracovává aktuální téma, zahrnuje 151 stran textu, rozsahem překračuje daný typ práce, po úvodu je promyšleně strukturována do tří hlavních kapitol. První kapitola nazvaná *Baroko a české barokní kazatelství* obsahuje relevantní informace z odborné literatury vztahující se k tématu práce a vymezení základních pojmů, s nimiž autorka dále pracuje vycházejíc při dělení sledovaných obrazných pojmenování a řečnických prostředků především z práce Edvarda Lotka. Druhá kapitola je věnována významné osobnosti barokního kazatelství: Bohumíru Hynku Josefu Bílovskému. Integrální část práce představuje i zařazení základních informací o významných osobnostech a symbolech vyskytujících se v kázáních B. Bílovského, která jsou objektem rigorózní práce.

Klíčovou část práce prezentuje kapitola 3 přinášející kvalitativní analýzu čtyř vybraných autorových kázání podle zvolených kritérií. Jak sama autorka uvádí, „sonda je vedena výběrově“, volí jen některé řečnické prostředky a zjišťuje, zda se objevují ve všech kázáních. (s. 9). Autorka se nejprve věnuje podrobně kompozičnímu zpracování jednotlivých kázání a jeho rozboru, poté analyzuje podle předem zvolené klasifikace jednotlivé užití obrazné a řečnické prostředky charakteristické pro daný žánr v autorském pojetí B. Bílovského. Neopomíjí ani neverbální signály – symboly – mající v daném žánru značný význam a nefigurální řečnické prostředky – citace. Vše je doloženo přesnou lokací. Počet analyzovaných řečnických a obrazných prostředků je úctyhodný a ve shrnutí je pak charakterizováno a sumarizováno užívání jednotlivých sledovaných jazykových prostředků v autorském stylu barokního kazatele.

Autorka zvolila vhodný metodologický postup, jehož aplikaci spolehlivě dokládá sledované hodnoty jazyka B. Bílovského. Věcně formuluje výchozí hypotézy, jednotlivá zjištění jsou podložena podrobnou a důkladnou analýzou jazykového materiálu.

Práce se vyznačuje jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálního důkladností zpracování, cenné jsou i přílohy obsahující transkribovaný text všech čtyř analyzovaných kázání.

Mám několik připomínek, které podle mého názoru nijak nesnižují kvalitu předkládané práce:

Je nutné na několika místech zvážit návaznost textu (s. 11, 13 – odstavec o zmatcích v Evropě, pak další odstavec – měšťan, s. 37). Za nevhodné považuji zařazení dvou citací za sebou (i citačních parafrází), např. s. 21, 32–34. Také by bylo třeba zvážit formulace, např. na s. 11 pojem se odvozoval od ..., jde spíše o název, nikoli pojem?

Z kterých zdrojů autorka čerpala vymezení pojmů na s. 23–25? Citována je pouze aluze.

Nepovažuji za vhodné užívat jako zdroj informací v daném typu práce pouze Wikipedii, která je jako zdroj uváděna nejen u věcných informací o jednotlivých osobnostech vyskytujících se v analyzovaných kázáních (např. s. 33,73, s. 88–89, s. 98, 107–111). Domnívám se, že také není vhodné vymezovat pojmy z oblasti teorie literatury pouze z internetového zdroje truhla.cz (s. 27, s. 116), který je, jak je z citace patrné, určen především pro gymnázia, ale bylo by třeba zvolit i zdroje knižní (např. R. Ibrahim, A. Nünning, R. Wellek, J. Peterka apod.).

Nejsem si zcela jista, zda je možné v jazyce dobového kázání ještě stále považovat za metaforická vyjádření *kostel boží* (s. 101) či *svatá církev* (s. 102). Obě vyjádření jsou v daném časovém období již nejen v jazyce kázání stabilní, uzuální součástí vyjadřování a představují bezpříznaková vyjádření v daném typu textu.

Bylo by podle mne důležité zdůvodnit výběr zdrojových kázání a zdůvodnit podrobněji zařazení kapitoly 3.5 Lexikum, v níž autorka analyzuje archaismy a slova přejatá vyskytující se v kázáních.

Z pohledu formálního: na s. 18 je porušena shoda (vydávaly se kázání), pomlčky v citaci literatury by měly být užity u uvádění stran bez mezer (s. 152 a následující).

Cíl práce byl splněn, za jedno z nejvýznamnějších zjištění autorky je možno považovat hodnocení konceptualismu v Bílovského kázáních: autorka svou analýzou dokládá (společně s odkazem na M. Sládka) ... *Bílovský má ke konceptualismu nejbližší, ale nevyužívá koncept v celém svém homiletickém díle* (s. 147). Autorka si relevantní výzkumné otázky a přesvědčivě na ně odpovídá. Práce představuje podle mého názoru nejen analýzu vybrané

části Bílovskeho autorského jazyka, ale také syntézu přinášející další otázky a přispívající k našemu současnému poznání jazyka barokního kázání B. Bílovskeho.

Posuzovaná práce je kvalitně zpracovaná, splňuje požadavky na tento typ práce kladené, práci doporučuji k obhajobě v průběhu rigorózního řízení.

V Plzni dne 8. června 2020

doc. PaedDr. Helena Chýlová, PhD.